

Beräkning av skyddat belopp vid utmätning av lön och penningssmedel

Markus Åbacka

Examensarbete för Tradenom (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

Vasa 2022

EXAMENSARBETE

Författare: Markus Åbacka

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Vasa

Inriktning: Justitieförvaltning

Handledare: Mayvor Höglund

Titel: Beräkning av skyddat belopp vid utmätning av lön och penningssmedel

---

Datum: 14.11.2022 Sidantal: 39

Bilagor: 3

Abstrakt

Då en obetald faktura hamnar på utsökning minskar gäldenärens möjligheter att själv planera och kontrollera sin ekonomi och inkomster på grund av utmätning.

Vid utmätning beräknas det belopp som utmäts av gäldenären av en tredjepart som är t.ex. arbetsgivaren eller löneräknaren genom ett betalningsförbud. Detta gör att gäldenären sällan har den kunskap eller information som hen behöver för att veta om utmätningsbeloppet är korrekt eller hur det har räknats ut. Ifall den information som används varit felaktig kan gäldenärens ekonomiska situation förvärras, men om gäldenären själv har den kunskap som behövs vid beräkning av det utmäta beloppet kan det belopp som blivit utmätt korrigeras av gäldenären.

Arbetet gjordes främst genom en rättsdogmatisk metod där lagen analyserades, tolkades och sammanfattades, för att förbättra läsarens förståelse kring ämnet. Lagparagraferna när det gäller utmätning av lön och penningssmedel av en privatperson är rätt komplicerade och svåra att tolka där även utmätningsmetoderna beräknas på olika sätt beroende på vilken typ av inkomst som utmäts. Vidare påverkas det utmätningsbara beloppet av hur många gånger lönen utbetalas, betalas lönen oregelbundet eller regelbundet. Uträkningarna kompliceras ytterligare av att ersättningar och förmåner som inte får utmätas ofta är blandade med utmätningsbara penningssmedel på bankkontot, då uppstår frågan – kan de utmätas?

Språk: svenska

Nyckelord: skyddat belopp, utmätning, indrivning, överskudsättning, gäldenär

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Markus Åbacka

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Oikeushallinto

Ohjaaja(t): Mayvor Höglund

Nimike: Suojaosuuden laskeminen palkan ja varojen ulosmittauksessa

---

Päivämäärä: 14.11.2022

Sivumäärä: 39

Liitteet: 3

Tiivistelmä

Kun maksamaton lasku päätty perintään, velallisen mahdollisuudet suunnitella ja hallita talouttaan ja tuloja heikkenevät ulosmittauksen vuoksi.

Ulosmittauksessa ulosmitattavan määrä laskee kolmas osapuoli, joka on mm. työnantaja tai palkanlaskija maksukiellon mukaan. Tämä tarkoittaa, että velallisella ei ole tietoa siitä, onko ulosmittausmäärä oikea tai miten ulosmitattava määrä on laskettu. Jos velallisella on tarvittava tieto ja ymmärtää miten ulosmitattu määrä on laskettu, velallinen voi korjata ulosmitatun määrän jos käytetyt tiedot ovat olleet virheellisiä. Tämä heikentää velallisen taloudellista tilannetta jos peritty määrä oli liian suuri.

Työ tehtiin pääosin oikeusdogmaattisella menetelmällä, jossa lakia analysoitiin, tulkittiin ja tiivistettiin lukijan ymmärryksen parantamiseksi. Yksityishenkilön palkan ja varojen ulosmittausta koskevat lain kohdat ovat varsin monimutkaisia ja vaikeasti tulkittavia. Jopa ulosmittausmenetelmät on laskettu eri tavoin, kuten millaisia tuloja voi ulosmitata. Lisäksi ulosmitattava määrä vaikuttaa siihen, kuinka usein palkka maksetaan ja maksetaanko palkkaa epäsäännöllisesti vai säännöllisesti. Laskelmia vaikeuttaa entisestään se että korvaukset ja edut, joita ei saa ulosmitata ovat sekoitettuna ulosmitattaviin varoihin pankkitilillä. Tämä herättää kysymyksen, mitkä edut ja korvaukset voidaan ulosmitata?

Kieli: Suomi

Avainsanat: suojaosuus, ulosmittaus, perintä, ylivelkaantuminen, velallinen

BACHELOR'S THESIS

Author: Markus Åbacka

Degree Programme: Business administration

Specialisation: Judicial Administration

Supervisor(s): Mayvor Höglund

Title: Calculation of the Protected Amount When Garnishing Wages and Cash

---

Date: 14.11.2022   Number of pages: 39

Appendices: 3

Abstract

When an unpaid invoice ends up in enforcement, the debtor's opportunities to plan and control his finances and income are reduced due to garnishment.

In the case of garnishment, the amount that is garnished from the debtor is calculated by a third party who is e.g. the employer or the payroll accountant through a prohibition on payments. This means that the debtor does not have the knowledge or information about whether the garnished amount is correct or how it was calculated. If the debtor himself has the knowledge needed to calculate the assessed amount, the amount that has been assessed can be corrected by the debtor, if the information used was incorrect the debtor's financial situation may worsen.

The work was mainly done through a legal dogmatic method where the law was analyzed, interpreted, and summarized to improve the reader's understanding of the subject. The sections of the law regarding the garnishment of salary and funds from a private person are quite complicated and difficult to interpret, where even the garnishment methods are calculated in different ways depending on what type of income is garnished. Furthermore, the garnishable amount is affected by how often the salary is paid, whether the salary is paid irregularly or regularly. The calculations are further complicated by the fact that allowances and benefits that cannot be garnished are mixed with garnishable funds in the bank account, then the question arises - can they be garnished?

Language: English

Key words: protected amount, garnish, debt collection, over-indebtedness, debtor

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemområde	2
1.2	Syfte	3
1.3	Upplägg och avgränsningar	4
1.4	Metod	4
1.5	Disposition	5
2	Vad är frivillig indrivning och tvångsindrivning?.....	6
2.1	Frivillig indrivning.....	6
2.2	Indrivning av en fodran	7
2.3	Indrivningsprocess för konsument.....	7
2.4	Indrivningskostnader	8
2.5	Betalningskravets innehåll	9
2.6	Utsökning och tvångsindrivning	10
2.7	Hur drivs en fodran in via utsökningen.....	10
3	Vad är utmätning?.....	12
3.1	Utmätningsordning.....	12
3.2	Andra utmätningsförbud.....	14
3.3	Skyddat belopp vid utmätning	15
3.4	Förhandsmeddelande av utmätning.....	16
4	Utmätning av lön och penningssedel.....	17
4.1	Utmätning av lön	17
4.1.1	Betalningsförbudets innehåll.....	18
4.1.2	Beräkning av skyddat belopp	19
4.1.3	Utmätning av lön i praktiken (exempel).....	20
4.1.4	Utmätning av penningssedel.....	23
4.1.5	Utmätning av penningssedel i praktiken (exempel).....	23
4.2	Skillnaden mellan utmätningssätten	25
5	Sammanfattning.....	27
5.1	Vad är det för skillnad mellan utmätning av lön och lösegendom, specifikt utmätning av penningssedel av en privatperson?.....	27
5.2	Hur kan en privatperson veta att det utmätta beloppet räknats rätt?	28
5.3	Varför har det utmätts pengar från mitt bankkonto utan min vetskap?	28
5.4	Har det i utmätningssättet tagits i beaktande de jag försörjer?	28
5.5	Konsekvenser av ett för lågt skyddat belopp	29
5.6	Konsekvenser av ett för högt skyddat belopp.....	30
6	KÄLLFÖRTECKNING	32

1 Inledning

Överskuldssättning betyder att man inte längre har råd att betala sina skulder vilket orsakar att räkningar inte betalas i tid. Det finns personer med skulder i alla samhälls- och inkomstgrupper och vilken person som helst kan drabbas av skuldssättning oberoende på inkomst. Överskuldssättning påverkar hela samhället, framtiden och personers liv på många negativa sätt såsom marginalisering och i värsta fall betalningsanmärkningar, som är hinder vid sökning av bostad, ägande av egendom och tagande av lån.

Genom att förstå vad överskuldssättning är och i vilken ordning indrivningsprocessen sker kan man som privatperson få den kunskap som behövs för att inte själv råka ut för indrivning eller i värsta fall utmätning. Om man inte betalar en skuld ökar kostnaderna för den obetalda fakturan vilket ofta leder till att skulderna ökar och kan orsaka en situation där personen inte längre har ekonomisk möjlighet att betala bort sina skulder.

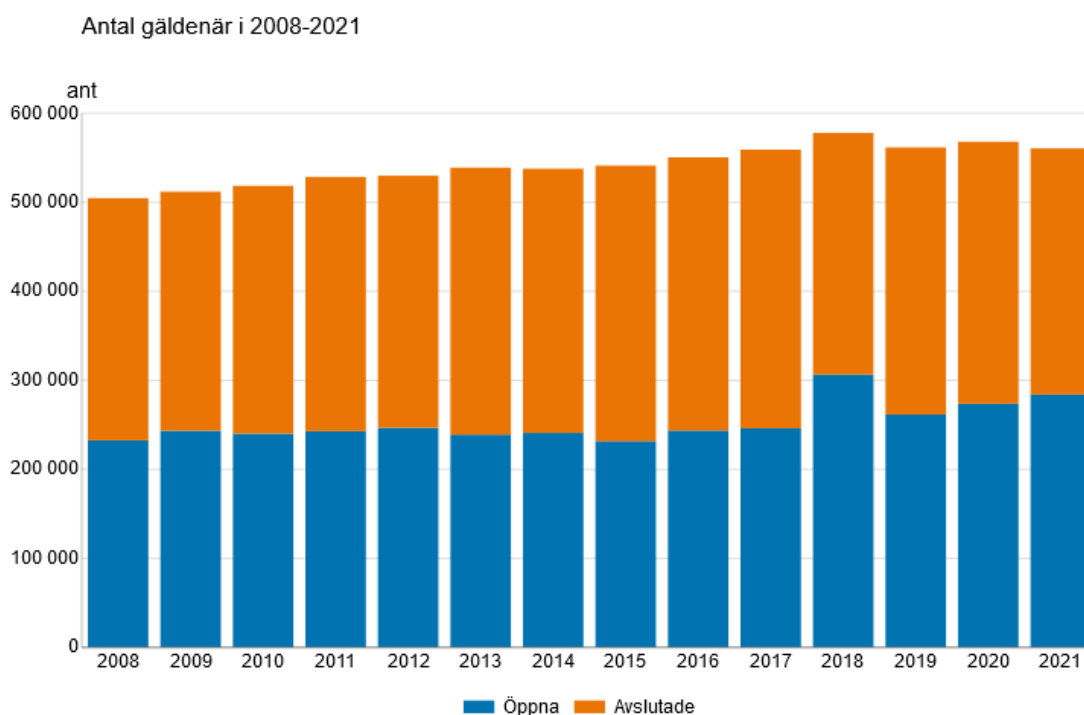
Under tiden jag jobbade på Utsökningsverket år 2022 insåg jag problemet med utmätning och hur den definieras i lag. Största delen av kunderna som ringde in hade problem med att förstå hur man räknat ut beloppet som hade blivit utmätt. Kunderna ville veta bl.a. hur det utmätta beloppet hade räknats, varför de inte har fått något förhandsmeddelande före pengar hade blivit utmätt från deras bankkonto, varför det hade utmätts så mycket pengar då personen ansåg sig ha flera barn att försörja och varför det på utmättningsbeslutet endast tas hänsyn 1 barn vid uträkningen av skyddat belopp fast gäldenären försörjde 2 personer. Detta arbete ger den information som behövs för att gäldenären själv ska förstå hur gäldenärens egna ekonomi begränsas och utmäts.

Huvudsyftet med detta arbete är att förklara hur utmätningens mängd och skyddade beloppet beräknas vid utmätning av lön och penningssmedel av en privatperson. Lagen är svårtolkad varför jag även kommer att analysera lag samt förklara begreppen och redogöra för varför utmätningens metoder har dessa skillnader vid beräkning av det utmätta beloppet. Detta arbete ger således den information som behövs för att gäldenären själv skall förstå hur gäldenärens egna ekonomi begränsas och utmäts.

1.1 Problemområde

Enligt statistikcentralen "Utsökningsärenden" år 2021 fanns det totalt 560 741 utsökningsgäldenärer med en total utsökningsskuld på 6,4 miljarder euro och genomsnittligskuld per person på 21 940€ (Utsökningsärenden, 2022). Denna mängd av gäldenären är cirka 10% av Finlands befolkning som är överskuldssatta vilket är en oerhört stor del. Den tidigare nämnda mängden av utsökningsgäldenärer är personer och företag som inte längre kan eller vill betala sina skulder, i denna mängd räknas inte såna som har skulder som betalas direkt till borgenären.

I figuren nedan är en tabell på utsökningsgäldenärer med öppna/avslutade och totala ärenden då mängden räknas tillsammans från år 2008-2021.

Figur 1. Antal utsöknings gäldenärer i Finland år 2008-2021. (Utsökningsärenden, 2022).

Vid utmätning av skulder tar inte det skyddade beloppet i beaktande personens månatliga utgifter eller andra levnadskostnader vilket i sin tur kan orsaka att personen nödvändigtvis inte lämnar med tillräckligt för att försörja sig själv. I värsta fall förorsakar detta att

personen i fråga inte klarar av att betala andra fordringar, dvs. fordringar som inte ännu hamnat i indrivning. (RP 13/2005 S.79)

Utmätning av periodisk inkomst eller penningssmedel kräver att gäldenären vet hur den räknas. Det utmätta beloppet baserar sig på det skyddade beloppet vilket komplicerar förståelsen för gäldenären. Det skyddade beloppet justeras årligen enligt det som bestäms i Lagen om folkpensionsindex (456/2001) (Utsökningsbalken 705/2007, 4 Kap 48 §, 2007). Detta orsakar att gäldenären blir tvungen att hålla sig uppdaterad med det skyddade beloppet för att kunna veta att utmätningensbeloppet stämmer och att det inte räknats på fel sätt.

Utmätning av penningssmedel ligger under kategorin utmätning av lösegendom. Det är svårt att hitta i lagen vilka krav som ställs angående vilken mängd penningssmedel som får utmätas från bankkontot av en privatperson och när och hur utmätningen sker (RP 13/2005 s. 45). Detta orsakar att gäldenären inte vet varför pengar utmäts från bankkontot utan att gäldenären har fått någon förhandsinformation om att utmätningen har skett eller skall ske.

Utmätningensbeloppet som redovisas till utsökningen genom utmätning av lön räknas inte ut av gäldenären själv, men gäldenären borde kunna räkna ut det själv för att undvika misstag. Utmätningensbeloppet räknas ut av en tredjepart enligt betalningsförbudets anvisningar. Betalningsförbudet skickas från utsökningen till arbetsgivaren där antingen arbetsgivaren själv eller löneräknaren räknar ut det belopp som skall redovisas till utsökningen utgående från anvisningarna i betalningsförbudet (Betalningsförbud för arbetsgivare, 2022). Det är viktigt att gäldenären har kunskap och vetskap om hur beloppet räknas, för att gäldenären skall kunna säkerställa att utmätningensbeloppet stämmer för att säkerställa att det inte utmätts för stor summa.

1.2 Syfte

Huvudsyftet med arbetet är att förklara skillnaden mellan utmätning av lön och lösegendom, specifikt utmätning av penningssmedel av en privatperson. Lagen är svårtolkad varför jag även kommer att analysera lag samt förklara begreppen och redogöra för varför utmätningensmetoderna har dessa skillnader. Målsättningen är att förklara hur utmätningensbeloppet räknas och att ge den bakgrund kunskap som behövs för att gäldenären skall

kunna räkna det korrekta utmäta beloppet själv. Arbetet kan sedan fungera som en manual för gäldenären eller för anställda vid Utsökningsverket.

För att uppnå syftet och målsättningen med lärdomsprovet ämnar jag söka svar på följande frågor:

- Vad är det för skillnad mellan utmätning av lön och löseendom, specifikt utmätning av penningssmedel av privatperson?
- Hur kan jag som privatperson veta att det utmäta beloppet räknats rätt?
- Varför har det utmätts pengar från mitt bankkonto utan min vetskap?
- Har det i utmättningsbeslutet tagits i beaktande de jag försörjer?
- Konsekvenser av ett för lågt skyddat belopp
- Konsekvenser av ett för högt skyddat belopp

Dessa frågor kommer besvaras under arbetet.

1.3 Upplägg och avgränsningar

I examensarbetet börjar jag med att förklara delar som ingår i utmätning av lön och löseendom när det gäller en privatperson. För att få en förståelse av utmättningsmetoderna och förklara skillnaden mellan dessa, krävs det att läsaren förstår vad utmätning är, hur den räknas samt vilka krav som förväntas vid utmätning av inkomst och penningssmedel av en privatperson.

I arbetet går jag inte in på vilken grund utmättningsmetoderna baserar sig på, vilka inkomster som klassas som lön enligt Utsökningsbalken eller om kraven för utmätningen uppfylls. Jag kommer inte heller i arbetet ta ställning ifall gäldenärens utmättningsbelopp räknat på rätt sätt utan arbetet ger den baskunskap som behövs för gäldenären själv skall kunna räkna ut det korrekta belopp som är utmättningsbart.

1.4 Metod

Jag läste mig in på området genom en litteraturstudie och kommer i detta arbete använda mig av den rättsdogmatiska metoden som undersökningsmetod och genom praktiska räkneexempel tolkas lagen.

Den rättsdogmatiska metoden används för att analysera, tolka och kartlägga innehållet i gällande rätt och rättskällor (Hjertstedt, 2019). Med hjälp av denna metod kommer lagtexter studeras och innehåll sammanfattas vilket ger än bättre helhet utan att läsaren själv studerat lagtexter.

1.5 Disposition

I kapitel 1 förklaras arbetets syfte, problemområde och vilken forskningsmetod som används. I detta kapitel förklaras även arbetets innehåll samt uppbyggnad.

I kapitel 2 redogörs de förkunskaper som krävs för att läsaren skall förstå processen och krav för att en skuld skall drivas in via Utsökningsverket samt vad indrivning och utmätning innebär.

I kapitel 3 förklaras och tolkas lagtexten om vad utmätning är, vidare redogörs för vilken lag som reglerar indrivning av en skuld via privatföretag och via utsökning samt förbud som begränsar utmätning av en viss typ av inkomst. De förbud som nämns har betydelse vid förståelsen om vilka inkomster som kan utmätas, vilket läsaren bör veta ifall någon av de nämnda förmåner eller ersättningar tillhör det utmätta beloppet.

I kapitel 4 analyseras lagen där jag förenklar och förklarar vilka skillnader utmätning metoderna har, enligt vilka paragrafer utmätning metoderna görs samt hur det utmätta beloppet beräknas. Denna del av arbetet ger även läsaren förståelse om hur utmätning sköts i praktiken och hur gäldenären själv räknar det utmätta beloppet genom räkneexempel.

I kapitel 5 sammanfattas texten där jag besvarar de frågor som krävdes för att uppnå lärdomprovets målsättning.

2 Vad är frivillig indrivning och tvångsindrivning?

Det finns två former av indrivning när det gäller privat personer som gäldenär, dessa är frivillig- och tvångsindrivning. Frivillig indrivning är en åtgärd vars syfte är att få gäldenären eller annan betalningsskyldig att frivilligt betala en borgenärs fordran genom att skicka en faktura på fordran per post eller via telefon. Med indrivning avses de åtgärder borgenären vidtar efter skuldens förfalldatum och målet är att gäldenären skall ha möjlighet att betala av sin skuld utan tvångsindrivning. (Willman, 2019)

2.1 Frivillig indrivning

Frivillig indrivning är då gäldenären har rätt att själv betala skulden till borgenären före ärendet tas till domstol. Under denna process har gäldenären möjlighet att upprätta betalningsplaner och andra åtgärder med borgenären för att säkerställa att betalningen sker. Frivillig indrivning kan göras av indrivningsbyråer som drivs av privata företag såsom t.ex. Ok-Perintä, Intrum eller Visma. Frivillig indrivning behandlas inte av en statlig myndighet som Utsökningsverket utan sköts av privata indrivningsbyråer. (Willman, 2019)

Denna indrivningsmetod betyder inte att borgenären är tvungen att själv sköta indrivningen av den obetalda skulden utan detta innebär att borgenären kan använda sig av privata indrivningsbyråer (Willman, 2019). Denna form av indrivning sköts av privata företag och deras möjligheter att driva in en fordran regleras av Lag om indrivning av fordringar (1999/513). Indrivningsmöjligheterna av privata företag begränsar sig till att sända påminnelser av den obetalda skulden vilket medför extra kostnader för fordran enligt § 10 a i Lagen om indrivning av fordringar (1999/513). Indrivningsuppdrag som privata företag inte får driva in regleras även i Lagen om indrivning av fordringar (1999/513) § 8 på följande sätt:

” Till en uppdragstagare får inte för indrivning överlåtas sådana statliga fordringar eller sådana på grund av ett lagstridigt förfarande påförda offentligrättsliga betalningspåföljder som kan drivas in genom utsökning utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.”

Om ett privat indrivningsföretag inte kan driva in en skuld genom att gäldenären frivilligt betalar skulden, kan indrivningsbyrån eller borgenären göra en stämningsansökan till

tingsrätten och genom domstolsbeslutet ansöka om att Utsökningsverket driver in skulden.
(När kan en skuld övergå till utsökning?, 2020)

2.2 Indrivning av en fordran

Vid indrivningen skall god indrivningssed följas vilket definieras i Lagen om indrivning av fordringar (1999/513) § 4 på följande sätt:

“Vid indrivning får det inte användas ett förfarande som strider mot god indrivningssed eller som annars är otillbörligt mot gäldenären. Vid indrivning ska förhållningssättet till betalningsarrangemang vara ansvarsfullt. Bestämmelser om förfaranden som från konsumentens synpunkt är otillbörliga eller strider mot god sed finns även i 2 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978) och bestämmelser om kreditgivarens skyldigheter gentemot konsumenten i händelse av försenad betalning i 7 kap. 13 § i konsumentskyddslagen.

Vid indrivningen får inte

1) osann eller vilseledande information ges om påföljderna av en underlåten betalning eller om andra omständigheter av betydelse för gäldenären,

2) oskäliga eller onödiga kostnader eller onödig olägenhet orsakas gäldenären,

3) gäldenärens integritetsskydd äventyras.”

Genom god indrivningssed förutsätts att gäldenären inte utsätts för onödiga kostnader eller orsakar att gäldenärens ekonomiska situation förvärras. (Lag om indrivning av fordringar 1999/513, 4 §, 1999)

2.3 Indrivningsprocess för konsument

Indrivningsprocessens mål är att påskynda betalningen av fordran men med beaktande av god indrivningssed i enlighet med indrivningslagen. Genom att gäldenären i tid betalar av de obetalda skulderna undviker personen ytterliga kostnader samt eventuell betalningsanmärkning. (Anteckning om betalningsstörning, 2020)

I nedanstående bild framkommer indrivningsprocess skeden samt de kostnader som uppstår i de olika indrivningsskeden.

Figur 2. Indrivningsprocessen i Finland. (Indrivningsprocessen, 2022).

2.4 Indrivningskostnader

Då en fordran drivs in genom en indrivningsbyrå medför detta extra kostnader för gäldenären. (Indrivningsprocessen, 2022)

I Lagen om indrivning av fordringar finns inga direkta bestämmelser om att borgenären själv tvingas påminna gäldenären om att den förfallna fakturan är obetald innan vidare åtgärder tas, dvs. borgenären kan anlita en indrivningsbyrå att skicka en betalningspåminnelse.

Indrivningsbyrån får inte fortsätta med att skicka ett betalningskrav till gäldenären förrän det har gått minst 14 dagar sedan betalningspåminnelsen skickades. (Lag om indrivning av fordringar 1999/513, 5 §, 1999)

Vid indrivning av en konsumentfordran via en indrivningsbyrå skall byrån efter 14 dagar efter betalningspåminnelsen skickades ge eller sända ett skriftligt betalningskrav till gäldenären. (Willman, 2019)

2.5 Betalningskravets innehåll

Kraven för betalningskravet som skickas till gäldenären när det gäller indrivning av konsumentfordran definieras i Lagen om indrivningar av fordringar (1999/513) § 5 på följande sätt:

“Ett betalningskrav får inte ges eller sändas förrän gäldenären efter det att fordran förfallit till betalning har påmint om fordran och det har gått minst 14 dagar från det att betalningspåminnelsen lades fram eller sändes.”

Betalningskravets innehåll när det gäller indrivning av konsumentfordran definieras i Lagen om indrivningar av fordringar (1999/513) § 5 a på följande sätt:

“I ett betalningskrav som avses i 5 § ska åtminstone följande nämnas:

1) borgenärens namn och adress,

2) grunden för fordran,

3) fordrans kapital, ränta, dröjsmålsränta och indrivningskostnader specificerade,

4) det totala belopp som krävs,

5) till vem, hur och när fordran ska betalas,

6) gäldenärens möjlighet att framställa anmärkningar mot fordrans belopp och grund samt inom vilken tid anmärkningarna ska framställas; om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran ska gäldenären i betalningskravet underrättas om de rättsmedel som står till förfogande vid indrivningen av en sådan fordran och om möjligheten att ansöka om betalningsuppskov,

7) till vem anmärkningarna ska framställas; om indrivningen gäller ett offentligt samfunds fordran ska det i betalningskravet också särskilt och tydligt uppges kontaktinformation för den enhet eller person som har hand om det offentliga samfundets indrivning och till vilken gäldenären kan rikta sina anmärkningar om fordran och indrivningen.”

Med betalningskravets innehåll säkerställer man att gäldenärens rätt att få uppgifter som definieras i Lagen om indrivningar av fordringar (1999/513) § 4 a uppfylls. I gäldenärens

rätt att få uppgifter skall gäldenären kostnadsfritt av borgenären få en specifikation över amorteringar och obetalda skulder samt en utredning av räntor och andra kostnader för hur skuldkapitalet bestäms. (Lag om indrivning av fordringar 1999/513, 4 a §, 1999)

2.6 Utsökning och tvångsindrivning

Då fakturan inte blivit betald frivilligt av gäldenären kan borgenären söka dom för fordran och ansöka om att driva in skulden genom Utsökningsverket. Tvångsindrivning är då fordran drivs in av Utsökningsverket genom utmätning. Indrivningsmetoder som används vid tvångsindrivning genom utsökningen är oftast utmätning av pension, egendom, lön, skatteåterbäring eller annan regelbunden inkomst (Ulosotto-Oikeus I, 2022). En obetald faktura kan skickas till utsökning först två månader efter den ursprungliga förfallodagen. (När kan en skuld övergå till utsökning?, 2020)

Om gäldenären inte frivilligt betalar sin skuld är tvångsindrivning det enda alternativet vid indrivning av skulder genom Utsökningsverket (Ulosotto-Oikeus I, 2022). Utsökningsverket är ett ämbetsverk som drivs av staten som genom lag driver in de obetalda skulderna som föreskrivits för utsökningsverksamhet (Utsökningsverket, 2014). Tvångsindrivning behandlas av en statlig myndighet som Utsökningsverket och sköts inte av privata indrivningsbyråer. (Willman, 2019)

Utsökningsverkets uppgifter är indrivning av vräkningar, penningsfordringar och säkeringsåtgärder som inte gäldenären frivilligt betalat till borgenären. Utsökningen verkställer åtgärder på basen av domstolsbeslut och även sådana fordringar som är direkt utsökningsbara fordringar och som inte kräver domstolsbeslut. (Utsökningsverket, 2020)

2.7 Hur drivs en fordran in via utsökningen

I Finland blir ett ärende anhängigt i utsökningen då borgenären lämnat in en utsökningsansökan med dokument som styrker verkställbarheten (Insolvenssi-Oikeus, 2017). Då ärendet gäller indrivning av vanliga skulder som inte är direkt utsökningsbara krävs det att med ansökan bifoga en dom av skulden eller domstolsbeslut för att styrka verkställbarheten. Om skulden grundar sig på en check, växel eller ett löpande skuldbrev skall en kopia av detta bifogas i original. (Utsökningsansökan, 2022)

Direkt utsökningbara fordringar som är offentliga avgifter och skatter kräver inte ett domstolsbeslut och kan drivas in utan utsökningsgrund. Denna typ av fordran kräver endast att utsökningsansökan skickas in. (Utsökningsansökan, 2022)

I utsökningsansökan skall det uppges borgenärens- och gäldenärens kontaktuppgifter såsom personbeteckning, kontonummer samt adress. Ansökan skall även innehålla informationen på vad som skall drivas in och specifikation av utsökningsgrunden, det vill säga domstolsbeslut. I ansökan är dessutom bra för borgenären att ange övrig information om gäldenärens inkomst och egendom. Ifall flera personer svarar för skulden skall det även i ansökan uppges alla dessa personers kontaktinformation. (Utsökningsansökan, 2022)

Utsökningsansökningar som finns och kan laddas ner på Utsökningsverkets hemsida, beroende på fordran är:

- Direkt utsökningsbar fordran
- Ärende som kräver dom eller beslut
- Underhållsbidrag för barn
- Tilläggsblad ifall ärendet har flera personer som svarar för skulden

3 Vad är utmätning?

Utmätningens syfte är att säkerställa att skulden som borgenären har rätt att driva in blir betald. Ifall gäldenären har blivit skyldig att betala en fordran till borgenären och inte frivilligt betalar den är Utsökningsverket den myndighet som genom lag säkrar att fordran blir betald förutsatt att gäldenären har inkomster eller egendom för att betala bort den uppstådda skulden. (Utsökningens uppgifter, 2020)

Med utmätning är även målet att borgenärens hela fordran skall bli betald och utsökningsmannen får varken utmäta för lite och eller för mycket från gäldenärens inkomster eller egendom (Ulosotto-Oikeus II, 2015). Orsaken till detta är att det finns förbud mot onödig utmätning och överdriven utmätning vilka definieras Utsökningsbalken 4 Kap 16 § och 1 §. Enligt paragraferna skall utmätningens mängd endast utmätas till den mängd som behövs för att få den obetalda fakturan betald genom att undvika att utmäta för mycket eller för lite. (Ulosotto-Oikeus II, 2015)

Utmätning är en åtgärd som utförs av en utsökningsman om inte gäldenären betalar sökandets fordran den dag som anges i betalningsupmaningen som gäldenären fått i samband med meddelandet att ärendet blivit anhängigt i utsökningen (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 6 §, 2007). Ifall gäldenären inte inom utsatt tid efter att meddelandet om att ärendet blivit anhängigt i utsökningen och med betalningsupmaningen betalat av sin obetalda skuld, drivs skulderna in genom utmätning. Då en person har ett eller flera ärenden anhängigt i utsökningen kan utsökningsmannen göra ett beslut och vidta åtgärder för att granska och utmäta gäldenärens inkomster eller egendom. (Utmätning, 2020)

Utmätningen sker på olika sätt vilka är utmätning av lön, fast- lös egendom och egendom som inte personen behöver för sin nödvändiga försörjning, dessa är fastställda av en utmätningensordning. (Utmätning, 2020)

3.1 Utmätningensordning

Den utmätning som enligt utsökningsmannens beslut görs för att driva in en obetalad skuld definieras i kapitel 4 i Utsökningsbalken (2007/705) 24 § på detta sätt:

“Egendom skall utmätas i följande ordning:

- 1) pengar eller fordringar i pengar eller lön, pension eller annan periodisk inkomst,
- 2) annan lös egendom,
- 3) fast egendom,
- 4) egendom som gäldenären behöver som sin stadigvarande bostad eller för sin nödvändiga försörjning samt produktionsmedel som är nödvändiga för att gäldenären skall kunna fortsätta med sin affärs- eller näringsverksamhet.”

Utmättningsordningens bestämmelser är flexibla, vilket är nödvändigt på grund av de varierande praktiska situationerna (RP 13/2005 S.57) och utmättningsordningen behövs inte alltid följas, det kan göras avvikelser i utmättningsordningen som definieras i kapitel 4 i Utsökningsbalken (2007/705) 25 § på detta sätt:

“Avvikelse från utmättningsordningen får göras, om

- 1) parterna kommer överens om saken,
- 2) utmätning av tvistig egendom eller utmätning till en utomstående nackdel därmed kan undvikas,
- 3) egendomen redan tidigare har utmätts eller sökandens fordran därmed kan betalas utan att en annan borgenärs möjlighet att få betalning försämras,
- 4) viss egendom är svår att förvandla till pengar eller det belopp som skulle inflyta sannolikt är otillfredsställande, eller om iakttagandet av utmättningsordningen annars väsentligt äventyrar eller fördröjer betalningen eller leder till särskilda kostnader eller annan betydande olägenhet för sökanden, eller
- 5) gäldenären till utmätning anvisar egendom, och utmätningen av den inte strider mot vad som bestäms i 2–4 punkten.”

Målet med utmättningsordningen är att säkerställa att det inte för gäldenären orsakas mera skada än nödvändigt vid indrivning av skulden. (Ulosotto-Oikeus II, 2015)

Exempel

Ifall gäldenärens totala skuld är 2000€ och gäldenären äger en lägenhet som har ett värde på 50 000€ får lägenheten inte utmätas och säljas ifall det finns möjlighet att utmäta beloppet genom t.ex. utmätning av lön eller penningmedel. Om lägenheten skulle i detta fall utmätas och säljas skulle det för gäldenären orsaka skada genom att hen mister sin lägenhet på ett värde på 50 000€ för endast en skuld på 2000€ som genom andra utmätningssätt som orsakar mindre skada skulle kunnat blivit betald.

3.2 Andra utmätningförbud

Utmätningförbud för förmåner eller ersättningar som gäldenären får eller har i sin besittning definieras i kapitel 4 i Utsökningsbalken (2007/705) 19 § på detta sätt:

“1) understöd eller kostnadsersättning som med stöd av pensions- eller sociallagstiftningen har beviljats för ett visst ändamål,

2) ersättning för sveda och värk eller annat tillfälligt men, för bestående men eller lidande eller för sjukvårdskostnader, begravningskostnader eller andra kostnader på grund av personskada,

3) ersättning som staten betalat för lidande eller kostnader till följd av frihetsberövande,

3 a) sådan gottgörelse för annan än ekonomisk skada eller sådan kostnadsersättning som staten har betalat på grund av dröjsmål vid rättegång eller en kränkning som konstaterats av ett övervakningsorgan för de internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna, (29.5.2009/365)

4) underhållsbidrag för barn eller ersättning som betalas med anledning av underhållsskyldigs död,

5) egendom som enligt lag inte får överlåtas,

6) medel som ett offentligt samfund eller ett allmännyttigt samfund eller en allmännyttig stiftelse har beviljat en fysisk person för anskaffning av egendom som avses i 21 § eller för att täcka kostnader på grund av studier, forskning eller annan jämförbar verksamhet,

7) medel som i enlighet med lag har insamlats av allmänheten för ett sådant ändamål som avses i 6 punkten."

Denna paragraf begränsar utmätningar på så sätt att förmåner eller ersättningar som kan vara inblandade i en mängd pengar på t.ex. bankkontot inte får utmätas. Ovanstående punkterna 1-3a, 6 och 7 är i kraft 2 år efter att gäldenär fått i sin besittning förmånen eller ersättningen. (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 20 §, 2007)

3.3 Skyddat belopp vid utmätning

Vid utmätning har gäldenären en lagstadgad rätt till ett skyddat belopp med vilket avses att personen skall kunna försörja sig själv samt andra personer som är beroende av gäldenärens försörjning. (RP 13/2005 s. 79)

Det skyddade beloppet år 2022 som skall lämnas till gäldenären är 23,20 euro per dag samt 8,34 euro per person som är under gäldenärens försörjning, dessa räknas för 30 dagar per månad och 15 dagar ifall lön betalas 2 gånger per månad eller 14 dagar ifall lönen betalas med två veckors mellanrum (Information till gäldenären, 2022).

Ifall lönen understiger det skyddade beloppet som gäller gäldenären för 30 dagar, får det inte utmätas något alls av lönen. Det skyddade beloppet justeras årligen enligt det som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001). (Ulosotto-Oikeus II, 2015)

Som exempel är det skyddade beloppet vid utmätning av periodisk inkomst räknat på detta sätt år 2022 enligt Utsökningsverkets hemsida:

"Gäldenären ensam: 696,00 €

Gäldenären + 1 person beroende av försörjning: 946,20 €

Gäldenären + 2 personer beroende av försörjning: 1196,40 €

Gäldenären +3 personer beroende av försörjning: 1446,60 €"

Avsikten med att utmätningen har begränsningar är för att säkerställa att gäldenären och dennes familj har ett minimibelopp som personen alltid skall få behålla till sin försörjning. (RP 13/2005 s. 79)

3.4 Förhandsmeddelande av utmätning

Då en obetald skuld överförs till Utsökningsverket skall gäldenären utan dröjsmål få meddelande om att ärendet har blivit anhängigt i utsökningen tillsammans med en betalningsuppmaning (Utsökningsbalken 2007/705, 3 Kap 33 §, 2007). Om gäldenären inte betalar fordran senast den dagen som anges i betalningsuppmaningen har utsökningsmannen rätt att övergå till utmätning för den obetalda fordran. (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 6 §, 2007)

Ifall gäldenären har fått meddelande om att ärendet har blivit anhängigt i utsökningen behöver inte förhandsmeddelandet angående utmätning skickas om det inte gäller utmätning av en periodisk inkomst såsom lön eller om gäldenärens förvistelse ort är okänd (Utsökningsbalken 2007/705, 3 Kap 34 §, 2007).

Vid förhandsmeddelandet av utmätningen då det gäller periodisk inkomst såsom löne-, pensions och näringsverksamhets utmätning så är det otroligt viktigt att gäldenär i tid får förhandsmeddelandet om utmätningen så att gäldenären kan framföra åsikter som kan påverka utmätningens storlek. (Ulosotto-Oikeus I, 2022)

En utmätning kräver dock oftast att gäldenären har fått ett förhandsmeddelande om utmätningen, avvikelser görs ifall det gäller utmätning av penningssedel. (Utsökningsbalken 2007/705, 3 Kap 34 §, 2007)

4 Utmätning av lön och penningssmedel

Enligt Utsökningsverkets statistik år 2021 är de mest vanliga utmätningssätt från utmätning av lön och bankkontoutmätning vilket framkommer av bilden nedan.

	Palkan maksu-kiellot	Eläkkeen maksu-kiellot	Elinkeino- tulo- maksu-kiellot	Pankki- tilin maksu-kiellot	Tuoton maksu-kiellot	Saatavan maksu-kiellot	Maksu-kiellot yhteensä	Muutos edellisestä vuodesta
2012	130 996	24 518	10 090				165 604	7,6 %
2013	129 782	24 351	12 300				166 433	0,5 %
2014	126 253	22 186	13 359				161 798	-2,8 %
2015	128 538	23 024	13 795				165 357	2,2 %
2016	128 067	23 734	13 063				164 864	-0,3 %
2017	135 550	25 029	12 441				173 020	4,9 %
2018	141 360	25 773	11 478				178 611	3,2 %
2019	136 888	25 165	11 135				173 188	-3,0 %
2020	138 966	27 574	10 479				177 019	2,2 %
2021	174 551	29 628	11 282	51 983	413	21 929	289 786	63,7 %

Figur 3. Antal betalningsförbud skickade till gäldenärer år 2021. (Ulosotto Suomessa, 2022).

Av ovanstående statistik framkommer att det år 2021 skickades 174 551 betalningsförbud som gällde löneutmätning och 51 983 som gällde utmätning av penningssmedel på bankkonto (Ulosotto Suomessa, 2022). Genom att dessa är de mest vanliga utmätningssätten när det gäller privat personer är det viktigt för gäldenären att förstå hur de i praktiken görs samt hur utmätningssumman räknas.

4.1 Utmätning av lön

Utmätning av periodisk inkomst träder ikraft det datumet förhandsmeddelandet av utmätningen anger ifall den obetalda fakturan inte blivit betald. Processen sker genom att ett betalningsförbud skickas till arbetsgivaren där utsökningsmannen kräver att en del av gäldenärens lön betalas direkt till utsökningsverket (Ulosotto-Oikeus II, 2015). Betalningsförbudet ger även mottagaren skyldighet att inte överlåta eller ge egendomen till någon annan än utmätningssmannen (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 27 §, 2007).

Ifall lönen inte betalas ut regelbundet vid återkommande tillfällen, dvs betalas inte varje månad, är det viktigt att känna till att det skyddade beloppet inte iakttas utan då utmäts

alltid 1/3 av nettolönen (Betalningsförbudsräknare, n.d.). Som exempel kan nämnas att om gäldenären jobbar och får lön för april månad men jobbar inte alls maj eller juni och sedan får lön i juli klassas detta som oregelbunden lön.

Vid utmätning av lön av periodisk inkomst då det gäller en privatperson tas det i beaktande all inkomst personen får. Gäldenärens totala inkomster och utkomstförmåner räknas på så sätt ihop och kallas inkomstbas (Ulosotto-Oikeus II, 2015). Vid utmätning av periodisk inkomst kan högst hälften av inkomsten utmätas. (Information till gäldenären, 2022)

Enligt utsökningslagen är lönebegreppet allmänt brett och det saknar betydelse under vilken form av lön som betalas. Till lön hör även t.ex. provisioner och semesterersättningar (RP 13/2005 rd s.36)

4.1.1 Betalningsförbudets innehåll

I betalningsförbudet framgår anvisningar om hur det utmätta beloppet skall redovisas till utsökningen av arbetsgivaren, hur den beräknas samt det skyddade beloppet för gäldenären som betalningsförbudet gäller. I betalningsförbudet ingår även andra inkomster som gäldenären har som skall tas i beaktande av arbetsgivaren vid beräkningen av beloppet som redovisas (Betalningsförbud för arbetsgivare, 2022). Utmätning av lön räknas inte från bruttolönen eller inkomsten gäldenären får utan räknas ut från nettoinkomsten. (Ulosotto-Oikeus II, 2015)

Vid utmätning av regelbunden lön beräknas det beloppet som skall redovisas till utsökningen på följande sätt enligt kapitel 4 i Utsökningsbalken (2007/705) 49 §:

“1) gäldenärens skyddade belopp ökat med en tredjedel av det överskjutande lönebeloppet (inkomstgränsutmätning),

2) två tredjedelar av lönen, om lönen är större än två gånger gäldenärens skyddade belopp,

3) ett belopp som är mindre än det belopp som avses i 2 punkten, dock minst hälften av lönen, om lönen är större än fyra gånger gäldenärens skyddade belopp.”

På grund av att lagen kan vara svårtolkad används en förenklad version av paragrafen i betalningsförbudet som skickas till arbetsgivaren. Enligt utsökningsverkets hemsida räknas det utmätta beloppet som skall redovisas till utsökningen på följande sätt:

1. *“Om lönen är mindre än det skyddade beloppet, utmäts ingenting.*
2. *Om lönen överstiger det skyddade beloppet, men är högst två gånger det skyddade beloppet, utmäts två tredjedelar av den lön som överstiger det skyddade beloppet (inkomstgränsutmätning $2/3 \times (\text{lön} - \text{skyddat belopp})$).*
3. *Om lönen är större än två gånger det skyddade beloppet, men högst fyra gånger det skyddade beloppet, utmäts en tredjedel ($1/3$) av nettolönen.*
4. *Om lönen är större än fyra gånger det skyddade beloppet, utmäts en tredjedel av den lönedel som motsvarar fyra gånger gäldenärens skyddade belopp och dessutom fyra femtedelar av den överstigande lönedelen. Av lönen utmäts dock högst hälften.”*

Genom det som anvisas i praktiken på betalningsförbudet arbetsgivaren får, förenklar det uppfattningen om hur beloppet skall räknas på korrekt sätt utan att arbetsgivaren själv behöver tolka lagen.

4.1.2 Beräkning av skyddat belopp

Ifall gäldenären inte är tvungen att försörja en person är gäldenärens skyddade belopp 23,20€ per dag och räknas enligt 30 dagar ifall lönen betalas endast 1 gång per månad. Då lönen betalas 2 gånger per månad används 15 dagar som betalningsperiod och ifall lön betalas med 2 veckors mellanrum används 14 dagar som betalningsperiod vid beräkning av det skyddade beloppet. (Betalningsförbudsräknare, n.d.)

För att beräkna beloppet som skall utmätas måste det skyddade beloppet först räknas ut:

- Skyddat belopp då lön betalas 1 gång per månad: $23,20\text{€} \times 30 \text{ dagar} = 696\text{€}$
- Skyddat belopp då lön betalas 2 gånger per månad: $23,20\text{€} \times 15 \text{ dagar} = 348\text{€}$

- Skyddat belopp då lön betalas med 2 veckor mellanrum: $23,20\text{€} * 14 \text{ dagar} = 324,80\text{€}$

Ifall gäldenären har personer som hen försörjer adderas 8,34€ till det skyddade beloppet vilket är 23,20€, dvs ifall gäldenären försörjer 1 person är hens skyddade belopp:

- $23,20\text{€} + 8,34\text{€} = 31,54\text{€} * 30 \text{ dagar}$ ifall lön betalas 1 gång i månaden

Då man är medveten om skyddade beloppet för gäldenären följs betalningsförbudets anvisningar där man kategoriserar sin nettolön för vilken punkt som används för beräkningen av beloppet.

Vid beräkning av skyddat belopp för gäldenären tas endast i beaktande barn som bor vid och försörjs av gäldenären. Till skyddat belopp hör även make, eget barn samt makes barn. För att maken skall beaktas i skyddade beloppet förutsätts att makens egna inkomster understiger skyddade beloppet för 30 dagar, dvs. 696€ per månad. (Ulosotto-Oikeus II, 2015)

Ibland kan det hända att det skyddade beloppet inte stämmer för gäldenären eftersom kriterierna vid beräkning av skyddat belopp är svåra att utreda. Genom att gäldenären själv vet hur många personer som hen försörjer kan hen granska att det beräknade skyddade beloppet vid utmätning av periodisk inkomst eller annan inkomst stämmer överens med hur många personer hen har under sin försörjning.

4.1.3 Utmätning av lön i praktiken (exempel)

För att förstå hur utmätningens beloppet räknas ut i praktiken är man tvungen att känna till gäldenärens skyddade belopp och att det beloppet som redovisas till utsökningen beräknas endast från inkomstens nettobelopp och inte bruttobeloppet. (Ulosotto-Oikeus II, 2015)

Exempel 1.

Gäldenären har ingen under sin försörjning och har en nettolön på 1600€. Lönen betalas till gäldenären 1 gång i månaden.

- Skyddade beloppet: $23,20\text{€} * 30 \text{ dagar} = 696\text{€}$

Nettolönen är 1600€ vilket är två gånger större än det skyddade beloppet (696€ * 2) där punkt 2. enligt betalningsförbudet kommer följas och således kommer 1/3 av nettolönen att utmätas.

$$- 1600\text{€} / 3 = 533,33\text{€}$$

Det utmätta beloppet som kommer redovisas till utsökningen är: 533,33€

Gäldenären lämnas således med $1600\text{€} - 533,33\text{€} = 1066,67\text{€}$

Exempel 2.

Gäldenären har en nettolön på 1392€ och 1 person som hen försörjer och lönen betalas 1 gång i månaden.

I detta exempel summeras skyddade beloppet för en person som gäldenären försörjer som är 8,34€.

$$- \text{Skyddade beloppet: } 23,20\text{€} + 8,34\text{€} = 31,54\text{€} * 30 \text{ dagar} = 946,20\text{€}$$

Nettolönen (1392€) är inte 2 gånger större än skyddade beloppet vilket gör att punkt 2. i betalningsförbudet följs där det utmäts 2/3 av överstigande mängden av det skyddade beloppet.

$$- 1392\text{€} - 946,20\text{€} = 445,80\text{€}$$

Utmätta beloppet som redovisas till utsökningen är 2/3 delar av 445,80€ vilket är: 297,20€

Gäldenären lämnas således med $1392\text{€} - 297,20\text{€} = 1094,80\text{€}$

Ifall det i detta exempel skulle vara att gäldenärens lön betalas två gånger i månaden halveras den redovisade summan på grund av att skyddade beloppet beräknas för 15 dagar och inte 30 dagar där det under samma månad skulle betalas totalt 297,20€ men 148,60€ per lönebetalningar.

Exempel 3.

Gäldenären har 2 person under sin försörjning och har en nettolön på 5400€. Lönen betalas till gäldenären 1 gång i månaden.

- Skyddade beloppet: $23,20\text{€} + 8,34\text{€} + 8,34\text{€} = 39,88\text{€} * 30 \text{ dagar} = 1196,40\text{€}$

Nettolönen är 5400€ vilket är 4 gånger större än skyddade beloppet ($1196,40 * 4$) där punkt 4. i betalningsförbudet kommer följas där det utmäts en tredjedel av den lönedel som motsvarar fyra gånger gäldenärens skyddade belopp och dessutom fyra femtedelar av den överstigande lönedelen.

Vid detta exempel utmäts först $1/3$ av den lönedel som motsvarar fyra gånger skyddade beloppet:

- $1196,40\text{€} * 4 = 4785,6\text{€}$

4785,6€ vilket är 4 gånger skyddade beloppet varifrån det utmäts $1/3$:

- $4785,6\text{€} / 3 = 1595,2\text{€}$

Det utmäts även $4/5$ av det överstigande beloppet över 4785,6€ vilket räknas på detta sätt:

- $5400\text{€} - 4785,6\text{€} = 614,4\text{€}$
- $614,4\text{€} / 5 = 122,88\text{€}$, detta belopp är $1/5$ och måste multipliceras med 4
- $122,88\text{€} * 4 = 491,52\text{€}$

Det utmätta beloppet som redovisas till utsökningen är $1595,2\text{€} + 491,52\text{€} = 2086,72\text{€}$

Gäldenären lämnas således med $5400\text{€} - 2086,72\text{€} = 3313,28\text{€}$

Exempel 4

Gäldenären har ingen under sin försörjning och har en nettolön på 1200€. Lönen betalas till gäldenären **oregelbundet**.

- Skyddade beloppet: $23,20\text{€} * 30 \text{ dagar} = 696\text{€}$

På grund av att lönen betalas oregelbundet, dvs betalas inte till gäldenären varje månad beaktas inte det skyddade beloppet och därför kommer det att utmätas $1/3$ av lönen.

- $1200\text{€} / 3 = 400\text{€}$
- Det utmätta beloppet som kommer redovisas till utsökningen är: 400€

- Gälldenären lämnas således med $1200\text{€} - 400\text{€} = 800\text{€}$

4.1.4 Utmätning av penningssmedel

Bankkontoutmätning förknippas med utmätning av lösegendom. Ifall gälldenären har under sin besittning en mängd pengar på sitt konto, har utmätningmannen (ifall inte gälldenären betalat fordran enligt betalningsuppsmaningen) rätt att utmäta personens lös egendom, ifall det inte i utredningen framkommer att egendomen tillhör en utomstående person. Utmätning av penningssmedel på ett bankkonto där gälldenären har i sin besittning penningssmedel ger ett starkt antagande om att gälldenären äger egendomen. (RP 13/2005 s. 45)

Bankkonto utmätningens skyddade belopp skiljer sig från det allmänna skyddade beloppet då det gäller utmätning av periodisk inkomst såsom löneutmätning. Ifall gälldenären inte har en annan motsvarande inkomst räknas det skyddade beloppet i utmätning av penningssmedel med en och en halv gånger det grundliga skyddade belopp. (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 21 § punkt 6, 2007)

Utmätning av penningssmedel görs utan att gälldenären vet om att pengar på bankkontot redan blivit utmäta för att preventera skingringsrisk genom förhandsmeddelandet, det vill säga t.ex. förflyttning av penningssmedel på bankkontot eller att gälldenären skulle känna sig tvungen att spendera pengarna. (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 31 §, 2007)

Vid utmätning av penningssmedel begränsas utmätningssmängden oftast till borgenärens fordran för att inte riskera att det utmäts för mycket eller för lite av gälldenären, dvs. ifall gälldenärens skuld är 300€ skall det inte utmäts 5€ eller över 300€ utan begränsas till det exakta skuldbeloppet vilket i detta fall är 300€. Detta är dock inte alltid möjligt. (Ulosotto-Oikeus II, 2015)

4.1.5 Utmätning av penningssmedel i praktiken (exempel)

Utmätning av penningssmedel tillhör lösegendom. Penningssmedel på ett bankkonto som gälldenären har i sin besittning ger starkt antagande om att egendomen tillhör gälldenären och kan utmäts från bankkontot endast efter denna grund. (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 10 §, 2007)

Ifall det inte i betalningsförbudet anvisas annat utmäts penningssmedel enligt följande exempel. I betalningsförbudet kan det anges t.ex. en specifik summa som skall utmätas. Detta görs på grund av förbud mot onödig utmätning och överdriven utmätning enligt Utsökningsbalken 4 Kap 16 § och 1 §, där utmätningsmängden utmäts i den mängd som behövs för att få borgenärens fodran betald. (Ulosotto-Oikeus II, 2015)

Om en del av pengarna på bankkontot tillhör en summa som gäldenären fått som förmån eller ersättning enligt "Andra utmätningsförbud" i kapitel 4 i Utsökningsbalkens 19 § skall denna summa inte utmätas.

Exempel 1

Gäldenären har 2000€ på ett bankkonto och ingen person under sin försörjning.

- Skyddade beloppet för personen: $23,20€ \cdot 30 \text{ dagar} = 696€ \cdot 1,5 = 1044€$

Vid utmätning av penningssmedel multipliceras skyddade beloppet med 1,5 enligt Utsökningsbalkens 4 kapitel 21 paragraf.

- Utmätningssmängden som redovisar till Utsökningsverket är: $2000€ - 1044€ = 966€$

Gäldenären lämnar således med 1044€ på bankkontot

Exempel 2

Gäldenären har 6000€ på ett bankkonto och 2 personer under sin försörjning.

- Skyddade beloppet för personen $23,20€ + 8,34€ + 8,34€ = 39,88€ \cdot 30 \text{ dagar} = 1196,4€ \cdot 1,5 = 1794,6€$

Vid utmätning av penningssmedel multipliceras skyddade beloppet med 1,5 enligt Utsökningsbalkens 4 kapitel 21 paragraf.

- Utmätningssmängden som redovisas till Utsökningsverket är: $6000€ - 1794,6€ = 4205,4€$

Gäldenären lämnar således med 1794,6€ på bankkontot ifall det inte i betalningsförbudet anvisas annat.

Exempel 3

Gäldenären har 3500€ på ett bankkonto och 4 personer under sin försörjning.

- Skyddade beloppet för personen $23,20€ + 8,34€ * 4 = 56,56€ * 30 \text{ dagar} = 1696,8€$
 $* 1,5 = 2545,2€$

Vid utmätning av penningmedel multipliceras skyddade beloppet med 1,5 enligt Utsökningsbalkens 4 kapitel 21 paragraf.

- Utmätningens mängden som redovisas till Utsökningsverket är: $3500€ - 2545,2€ = 954,8€$

Gäldenären lämnar således med 2545,2€ på bankkontot ifall det inte i betalningsförbudet anvisas annat.

4.2 Skillnaden mellan utmätningarna

Enligt utmätningens ordning är lön och penningmedelsutmätning de mest använda utmätningarna för obetalda fordringar. Skillnaden mellan utmätningarna syns i praktiken, genom att utmätning av penningmedel på ett bankkonto inte kräver förhandsmeddelande av utmätningen som krävs i löneutmätning (Utsökningsbalken 2007/705, 3 Kap 34 §, 2007). För att gäldenären inte skall kunna reagera till utmätningen meddelar inte Utsökningsverket att utmätningen kommer att ske i förväg, för att preventera skingringsrisk (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 31 §, 2007). Förhandsmeddelandet för utmätningen skickas inte heller till gäldenären för att säkerställa att det inte genom förhandsmeddelandet finns anledning att anta att detta skulle försvåra verkställigheten, det vill säga orsaka problem eller försvåra utmätningen. (Utsökningsbalken 2007/705, 3 Kap 34 §, 2007)

Det skyddade beloppet som iaktas vid utmätning skiljer sig åt då det gäller utmätning av lön eller penningmedel. Vid löneutmätning räknas det grundliga beloppet för gäldenären som år 2022 som skall lämnas till gäldenären är 23,20 euro per dag samt 8,34 euro per person som är under gäldenärens försörjning, dessa räknas för 30 dagar per månad.

I utmätning av penningmedel räknas det skyddade beloppet med en halv gånger det, ifall gäldenären inte har annan motsvarande inkomst. Från bankkontot får utmätas all penningmedel som gäller en privatperson så länge det inte understiger skyddade beloppet vilket i utmätning av penningmedel är 1044€, detta kommer från $(696€ * 1,5)$ om gäldenärens skyddade belopp är 696€ utan personer under hens försörjning. (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 21 § punkt 6, 2007)

5 Sammanfattning

Huvudsyftet med detta arbete är att förklara hur utmätningsmängden och skyddade beloppet beräknas vid utmätning av lön och penningssmedel av en privatperson. Målsättningen är att förklara hur utmätningsbeloppet och skyddade beloppet räknas och beaktas vid utmätning av lön och penningssmedel vilket sedan kan fungera som en manual för gäldenären eller anställd vid Utsökningsverket.

Inledningsvis ställdes följande frågor:

- Vad är det för skillnad mellan utmätning av lön och lösegendom, specifikt utmätning av penningssmedel av en privatperson?
- Hur kan jag som privatperson veta att det utmätta beloppet räknats rätt?
- Varför har det utmätts från mitt bankkonto pengar utan min vetskap?
- Har det i utmätningsbeslutet tagits i beaktande de jag försörjer?
- Konsekvenser av ett för lågt skyddat belopp
- Konsekvenser av ett för högt skyddat belopp

5.1 Vad är det för skillnad mellan utmätning av lön och lösegendom, specifikt utmätning av penningssmedel av en privatperson?

Skillnaden mellan utmätningarna syns i praktiken, genom att utmätning av penningssmedel på ett bankkonto inte kräver förhandsmeddelande av utmätningen som krävs i utmätning av periodisk inkomst såsom lön (Utsökningsbalken 2007/705, 3 Kap 34 §, 2007). Det skyddade beloppet som iaktas vid utmätning skiljer sig även åt då det gäller utmätning av lön eller penningssmedel.

Vid löneutmätning räknas skyddade beloppet för gäldenären enligt folkpensions indexet vilket år 2022 är 23,20 euro per dag samt 8,34 euro per person som är under gäldenärens försörjning, dessa räknas för 30 dagar per månad. I utmätning av penningssmedel multipliceras det skyddade beloppet som används vid utmätning av lön med en halv gång, ifall gäldenären inte har annan motsvarande inkomst (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 21 § punkt 6, 2007).

5.2 Hur kan en privatperson veta att det utmätta beloppet räknats rätt?

Med det som anvisas i betalningsförbudets anvisningar borde gäldenären med hjälp av exemplen i detta arbete kunna räkna ut det belopp som utmäts. Gäldenären måste själv veta hur många personer hen har under sin försörjning samt vilken nettolön gäldenären fått.

Eftersom mänskliga misstag uppstår kan beräkningen av det utmätta beloppet ibland vara fel och därför borde gäldenären själv kunna granska utmätningens belopp och yrka på korrigerings ifall det vid utmätningsskedet eller under beräkningen av utmätningens belopp räknats på fel sätt som t.ex att gäldenären har 2 personer under sin försörjning men det felaktigt har angetts i betalningsförbudet med bara 1 person.

5.3 Varför har det utmätts pengar från mitt bankkonto utan min vetskap?

Om gäldenären inte har en fast inkomst såsom lön kommer pengar som gäldenären har på bankkontot att utmätas efter utmätningens ordning. Orsaken till att utmätning av lös egendom såsom penningmedelsutmätning inte kräver förhandsmeddelande av utmätningen är för att preventera skingringsrisk genom förhandsmeddelandet, det vill säga t.ex. förflyttning av penningmedel på bankkontot eller att gäldenären skulle känna sig tvungen att spendera pengarna. (Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 31 §, 2007)

Ifall gäldenärens pengar har blivit utmätta kommer det informeras genom ett utmätningens beslut som skickas först efter att utmätningen blivit gjord om inte gäldenären fått ett förhandsmeddelande om utmätningen. (RP 13/2005 S.60)

5.4 Har det i utmätningens beslut tagits i beaktande de jag försörjer?

Då utmätningens mannen fattar beslut om hur många personer gäldenären har under sin försörjning kan det ibland hända att uppgifterna om hur många personer gäldenären har under sin försörjning är felaktig.

Den person som tillhör gäldenärens försörjningsplikt vid skyddat belopp stadgas i kapitel 4 i Utsökningsbalkens 48 § på detta sätt:

”Med make avses i 1 mom. äkta make och den som bor med gäldenären under äktenskapsliknande förhållanden. Gäldenären anses försörja en person vars inkomst inte överstiger det skyddade beloppet för gäldenären själv, och ett sådant barn, oberoende av om även den andra maken bidrar till försörjningen av barnet.”

Ifall gäldenärens make försörjs av gäldenären är kravet att makens inkomst inte överstiger skyddade beloppet som beräknas för gäldenären själv t.ex. makens netto inkomst är under 23,20€ per dag. Då det gäller barn är kravet att barnet inte är över 18 år eller bor hos någon annan person än hos gäldenären ifall gäldenären blivit ålagts att betala detta barn underhållsbidrag. (RP 13/2005 s.79)

Utmätningensmannen är tvungen att bedöma om gäldenären lever med en annan person i äktenskapsliknande förhållande och vem som bor hos gäldenären och bedöma om de uppfyller kraven för försörjning. Gäldenären skall även ge utsökningsmannen behövlig utredning om saken (RP 13/2005 s.79). Detta är på grund av att det kan vara svårt för utsökningsmannen att reda ut vem som faktiskt är under gäldenärens försörjning.

5.5 Konsekvenser av ett för lågt skyddat belopp

År 2022 är det skyddade beloppet för en privatperson 23,20€ per dag och 696€ per månad, enligt folkpensionsindexet. På grund av att Utsökningsbalken inte tar i beaktande utkomster som gäldenären har kan det skyddade beloppet anses väldigt lågt där en billig hyra i Finland kan vara runt cirka 500€. Detta betyder att gäldenären är tvungen att leva med 196€ per månad vilket skall räcka till mat och andra utkomster såsom t.ex. köpa kläder eller betala räkningar.

Utmätning betyder dock inte att all överstående mängd av inkomster utmäts och gäldenären lämnar med enbart 696€ utan utmätningen räknas enligt de anvisningar som nämns i betalningsförbudet vilket förbättrar situationen för gäldenären till en viss del.

Genom ett allt för lågt skyddat belopp försämras gäldenärens ekonomiska ställning ännu mera än vad överskuldssättningen orsakat, dvs. det finns risk för att gäldenären inte har råd att betala andra räkningar vilket sedan leder till att alla räkningar hamnar i utmätning med extra kostnader. En förhöjning av skyddat belopp skulle preventera en situation där

gäldenärens situation ytterligare förvärras genom att det skulle lämna mera pengar för annat t.ex. betala räkningar.

Regeringen har även presenterat ett förslag om förhöjning av skyddat belopp för år 2023 där beloppet för en privatperson skulle höjas från 23,20€ per dag till 29,52€, detta skulle öka det månatliga beloppet till 885,60€. (Velallisen suojaosuuteen ehdotetaan väliaikaista korotusta, 2022)

5.6 Konsekvenser av ett för högt skyddat belopp

Skyddat belopp ser till att gäldenären kan försörja sig själv samt andra personer som är beroende av gäldenärens försörjning. Avsikten med att utmätningen har begränsningar är för att säkerställa gäldenären och dennes familj har minimibelopp som personen alltid skall få behålla. (RP 13/2005 s. 79)

Regeringens förslag om förhöjning av skyddat belopp är meningen att träda i kraft i början av 2023 där skyddade beloppet skall ökas från 23,20€ per dag till 29,52€. Målet med denna förhöjning är att stöda gäldenärernas köpkraft och samla konkret information om hur detta påverkar individsresultaten och behandlingstiden. En betydande faktor till denna förhöjning är bl.a. pågrund av kriget i Ukraina som har förändrat ekonomin i Finland. Kriget kommer indirekt påverka köpkraften i Finland och genom förhöjningen stöder regeringen medborgarnas köpkraft. (RP 216/2022)

Konsekvenser av förhöjningen skulle enligt deras beräkningar från mars 2016 minska utmätningens inflödet med 24,6 miljoner euro jämfört med år 2022 och utmätningens beloppet med cirka 56,6 miljoner euro per år (RP 216/2022). Ur gäldenärens synvinkel skulle detta beslut förbättra situationen för låginkomsttagare genom att utmätningens mängden minskar och den månatliga inkomsten gäldenären lämnar med höjs. När gäldenärens utmätningens belopp minskar per månad betalas de obetalda skulderna i minskade summor vilket innebär att skulderna betalas långsammare.

Låginkomsttagare som har en inkomst som inte överstiger det skyddade beloppet räknat för 30 dagar, i detta fall 885,60€. Om förhöjningen sker kan det orsaka förhöjningar av betalningsstörningar för gäldenärer, då skulderna inte kan betalas av då den månatliga inkomsten understiger skyddade beloppet (RP 216/2022). Betalningsstörningar uppstår

ifall utsökningsmannen gör ett beslut att gäldenären är medellös, efter utsökningsmannen granskat deras inkomst och egendom och anser att gäldenären inte har medel att betala av skulden görs ett medellöshets hinder på ärenden vilket orsakar att en betalningsstörning uppstår för gäldenären. (Medellöshet och anteckningar om betalningsstörning, 2021)

Konsekvenserna påverkar inte endast gäldenärer utan även borgenären. Förhöjning av skyddat belopp påverkar att borgenären får betalningar för skulden långsammare än tidigare och i värsta fall att skulden preskriberas där borgenären får en del av den totala skulden eller inget alls (RP 216/2022). Enligt regeringspropositionen nämns preskriptionstiden på detta sätt:

”Preskriptionstiden för utsökningsgrunden är enligt huvudregeln 15 år och den slutliga preskriptionstiden för en skuld 20 år.”

Låginkomsttagare kan även påverka att skulden inte blir betald och borgenärens ställning försämras. Om gäldenärens inkomst inte överstiger det skyddade beloppet och det inte kan utmätas från lönen, anses att gäldenären är medellös och Utsökningsverket kan inte driva in skulden då inte det finns egendom eller inkomst att driva in den.

Förhöjning av skyddat belopp bedöms även påverka kreditmarknaden på beviljandet av krediter. Pågrund av att borgenärens ställning försämras vid förhöjning av skyddat belopp ökar kreditrisken vilket kan leda till att kraven och beviljandet av krediter skärps och att kreditpriset stiger (RP 216/2022). Detta påverkar inte endast personer som är utsökningsgäldenär utan alla medborgare som ansöker om lån. Om beviljandet av krediter skärps försvårar detta låginkomsttagare att bli beviljade lån.

6 KÄLLFÖRTECKNING

- Anteckning om betalningsstörning.* (den 2 12 2020). Hämtat från Rättsväsendet:
<https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/sv/index/unnamed3/anteckningom betalningsstorning.html>
- Betalningsförbud för arbetsgivare.* (den 4 1 2022). Hämtat från Utsökningsverket:
https://www.ulosottolaitos.fi/sv/index/informationomutsokningen/informationforarbetsgivare/betalningsforbudforarbetsgivare_1.html
- Betalningsförbudsräknare.* (u.d.). Hämtat från Utsökning:
<https://asiointi2.oikeus.fi/ulosotto/#/maksukieltolaskuri>
- Hjertstedt, M. (2019). Beskrivning av rättsdogmatisk metod. *Beskrivning av rättsdogmatisk metod: om innehållet i metodavsnitt vid användning av ett rättsdogmatiskt tillvägagångssätt*, 165-173.
- Indrivningsprocessen.* (den 7 7 2022). Hämtat från Rättsväsendet:
<https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/sv/index/unnamed3/indrivningsprocessen.html>
- Information till gäldenären.* (den 12 7 2022). Hämtat från Utsökningsverket:
https://www.ulosottolaitos.fi/sv/index/informationomutsokningen/informationtillgaldenaren/hurberaknasbeloppetsomskautmatas_1.html
- Lag om indrivning av fordringar 1999/513, 4 §.* (den 22 4 1999). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990513#P4>
- Lag om indrivning av fordringar 1999/513, 4 a §.* (den 22 4 1999). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990513#P4a>
- Lag om indrivning av fordringar 1999/513, 5 §.* (den 22 4 1999). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990513#P5>
- Lag om indrivning av fordringar 1999/513, 9 §.* (den 22 4 1999). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990513#P9>
- Leppänen, T. L. (2015). *Ulosotto-Oikeus II*. Helsinki: Talentum Pro.
- Medellöshet och anteckningar om betalningsstörning.* (den 18 8 2021). Hämtat från Utsökningsverket:
https://ulosottolaitos.fi/sv/index/informationomutsokningen/informationtillgaldenaren/medelloshetochanteckningarombetalningsstorning_1.html
- När kan en skuld övergå till utsökning?* (den 17 12 2020). Hämtat från Rättsväsendet:
<https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/sv/index/unnamed3/indrivningsprocessen/narkanenskuldovergatillutsokning.html#>
- Risto Koulu, H. L. (2017). *Insolvennsi-Oikeus*. Helsinki: Alma Talent.
- Tuula Linna, T. L. (2022). *Ulosotto-Oikeus I*. Helsinki: Alma Talent.
- Utmätning.* (den 17 12 2020). Hämtat från Rättsväsendet:
<https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/sv/index/unnamed3/utsokning/utmätning.html>

- Utsökningens uppgifter.* (den 10 12 2020). Hämtat från Utsökningsverket:
<https://www.ulosottolaitos.fi/sv/index/informationomutsokningen/utsokningensuppgifter/indrivningavpenningfordningar.html>
- Utsökningsansökan.* (den 5 7 2022). Hämtat från Utsökningsverket:
https://www.ulosottolaitos.fi/sv/index/informationomutsokningen/informationitillborgenarer/utsokningsansokan_1.html#
- Utsökningsärenden.* (den 8 4 2022). Hämtat från Statistikcentralen:
<https://www.stat.fi/sv/publikation/cktwr859k4cuk0b048sz8qs4h>
- Utsökningsbalken 2007/705, 3 Kap 33 §.* (den 15 6 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L3P33>
- Utsökningsbalken 2007/705, 3 Kap 34 §.* (den 15 6 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L3P34>
- Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 10 §.* (den 15 6 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L4P10>
- Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 20 §.* (den 15 6 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L4P20>
- Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 21 § punkt 6.* (den 15 6 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L4P21>
- Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 27 §.* (den 15 6 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L4P27>
- Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 31 §.* (den 15 6 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L4P31>
- Utsökningsbalken 2007/705, 4 Kap 6 §.* (den 15 6 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L4P6>
- Utsökningsbalken 705/2007, 4 Kap 48 §.* (den 15 06 2007). Hämtat från Finlex:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070705#L4P48>
- Utsökningsverket.* (den 17 12 2014). Hämtat från Valtiolle:
https://www.valtiolle.fi/sv-FI/Arbetsgivare_och_arbetstagare/Justitieministeriet/Utsokningsverket
- Utsökningsverket.* (den 10 12 2020). Hämtat från Utsökningsverket:
<https://www.ulosottolaitos.fi/sv/index/utsokningsverket.html#>
- Utsökningsverket. (2022). *Ulosotto Suomessa*. Riksgodens kansli.
- Velallisen suojaosuuteen ehdotetaan väliaikaista korotusta.* (den 20 10 2022). Hämtat från Valtioneuvosto: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/velallisen-suojaosuuteen-ehdotetaan-valiaikaista-korotusta>
- Willman, P. (2019). *Saatavien perintä*. Edita Publishing Oy.